

Биљана М. Бабић¹

Универзитет у Бањој Луци
Филолошки факултет
<https://orcid.org/0009-0000-2785-299X>

Александар Д. Поповић

Универзитет у Бањој Луци
Филолошки факултет
<https://orcid.org/0009-0002-8893-3093>

Александра Р. Савић

Универзитет у Бањој Луци
Филолошки факултет
<https://orcid.org/0000-0002-0905-6655>

СРПСКИ КАО СТРАНИ ЈЕЗИК НА МЕДИЦИНСКОМ ФАКУЛТЕТУ УНИВЕРЗИТЕТА У БАЊОЈ ЛУЦИ

Рад се бави питањима учења српског као страног језика на Медицинском факултету Универзитета у Бањој Луци. Основни циљ овог истраживања јесте да се освијетли и дубље анализира, како пракса у раду са студентима који долазе из различитих географских, културних, политичких и језичких средина, тако и њихов однос према језику који им је у већини случајева потпуно непознат. Надаље, намјера овог рада свакако је да допринесе укупном квалитету наставе српског као страног језика будући да је упитник који су попунили студенти креиран тако да истовремено пружи информације о знању, мотивима и учењу страног језика. Основне хипотезе рада јесу да: а) не постоји разлика у одговорима на основу земље поријекла студената и б) студенти странци уче српски језик јер им је значајан у даљем школовању и будућем послу. Резултати нашег истраживања показују како постоји разлика између студената који долазе из различитих географских и културних средина, као и да њихова мотивација за учење и знање српског језика зависи готово искључиво од наставника. Захваљујући одговорима студената могуће је добити увид у њихов однос према српском као страном језику, али и креирати извођење наставе и вјежби у будућности.

Кључне ријечи: српски као страни језик, Филолошки факултет, Универзитет у Бањој Луци, мотивација, наставник, центар за страни језик, упитник

1. Увод

Сваки језик, па тако и српски, основни је елемент националног идентитета једног народа, те је његово изучавање као страног језика важан аспект културне, туристичке и научне промоције, а укључује извођење наставе из српског језика, књижевности, културе, историје итд. Бројне су функције које се приписују једном

¹ biljana.babic@flf.unibl.org

језику, али најважнија је његова комуникативна функција, која представља основ за све друге дјелатности, те су тако живот и свакодневно функционисање у једној језичкој заједници отежани без познавања језика којим се чланови те заједнице служе.

Стога се изучавању српског као страног језика одавно посвећује велика пажња на универзитетима у Републици Србији (Београд од 1986, Нови Сад од 2001, Ниш од 2013, Крагујевац од 2015/16. године), у оквиру центара за учење српског као страног језика, који организују различите обуке, курсеве за странце, љетње школе српског језика и сл. Наставу српског језика на поменутиим универзитетима похађају прије свега студенти на размјени, затим странци из различитих држава који, пословно или приватно, у дужем периоду бораве на територији на којој се говори српски језик, али и дјеца предшколског и школског узраста поријеклом са наших простора која су рођена у иностранству и чије су језичке компетенције релативно ограничене.

Систематско проучавање српског као страног језика може се одвијати у два правца. Један подразумијева наставу на домаћим универзитетима, за све заинтересоване који у већој или мањој мјери желе овладати српским језиком за потребе посла, студирања, усавршавања и сл., док се други односи на изучавање српског као страног језика на славистичким катедрама у Европи и свијету, што такође организују матичне србистичке катедре које самостално доносе програме и организују наставу. Развој и ширење активности центара за изучавање српског као страног језика резултат су све већег прилива страних студената преко различитих програма размјене, као и све веће мобилности странаца који из пословних разлога бораве у Србији или Републици Српској. Не треба занемарити ни миграциона кретања условљена друштвено-политичком ситуацијом у Европи и свијету, услед чега је и код нас повећан прилив странаца. Према мишљењу неких истраживача, „мотиви за учење језика могу бити различити: школовање, потребе на послу или услов за добијање посла, приватни, потреба за интеграцијом у новој животној средини итд. [...] Када је у питању српски као страни језик, најчешће га уче студенти који су на универзитетској размјени једно вријеме на нашем Универзитету и користе прилику, или им је то дио програма, да похађају наставу српског језика, и људи који се ради својих приватних потреба налазе у нашој земљи и језик им је потребан за језичку интеграцију у новој средини” (Крајишник 2017: 72).

Извођење наставе српског као страног језика треба да прати и адекватна обука предавача, посебно у оквиру савремених теоријских и искуствених поставки методике наставе страног језика, будући да она, „услед специфичних наставних циљева и задатака, захтева и специфичне методолошке приступе” (Јањић, Мијајловић 2020: 284).

2. Српски као страни језик на Универзитету у Бањој Луци

Почетак наставе српског као страног језика на Универзитету у Бањој Луци може се пратити још од академске 2000/2001. Иако није била у питању класична настава, каква на Универзитету у Бањој Луци постоји данас, радило се о органи-

зацији и припремању првих часова српског језика за стране студенте. Наиме, те године је на Медицински факултет уписано двадесет студената из Грчке, који су на Филозофском факултету похађали курс српског језика за странце, а наставу је изводила мр Биљана Бабић. Међутим, извођење наставе српског као страног језика на Филолошком факултету Универзитета у Бањој Луци започело је тек у љетњем семестру 2018, када је организован први курс за студенте на размјени и стране лекторе на Филолошком факултету. Будући да се већ 2018. године показало да су странци који не студирају на нашем универзитету такође заинтересовани за учење српског језика, курсеви су отворени и за грађанство у оквиру комерцијалне дјелатности. Међутим, пандемија је омела организацију прве љетње школе српског језика за странце у јулу 2020. године, коју је требало да похађа 15 полазника из Кине. И наредних година настава се одржавала редовно, с изузетком 2021, када су размјене биле обустављене усљед пандемије. Након пада броја полазника узрокованог пандемијом, евидентан је раст у 2022. години, а све интензивнија динамика размјене наставника и студената на Универзитету у Бањој Луци указала је на потребу да се извођењу наставе приступи систематичније и организованије.

Тренутно се настава српског као страног језика изводи и на Медицинском факултету Универзитета у Бањој Луци. Медицину на енглеском језику похађају студенти из Индије, Турске, Бангладеша, Јемена, Азербејџана и Њемачке који су своје школовање започели 2023. Поред обавезних предмета из области које студирају, студенти редовно имају и часове српског језика, организоване у мањим групама. Наставу изводи проф. др Биљана Бабић заједно са демонстраторима. Циљ изучавања српског као страног језика на овом факултету није само лакши и угоднији боравак у иностраној држави и упознавање са културом и традицијом локалног становништва, већ и једноставније извођење праксе у болницама и домовима здравља.

3. Методолошки оквир рада

Овај рад се у потпуности заснива на емпиријским резултатима, то јест на исходима анкете и искуствима и опажањима наставника који предају српски као страни језик. У раду је кориштен упитник који су попунили студенти странци на Медицинском факултету Универзитета у Бањој Луци. Анкетирани похађају различите године студија, а подијељени су у три групе. Сваки од три наставника послао је питања својој групи. У првој и другој су Индијци, док су трећу групу чинили Турци. Основни критеријуми подјеле студената сљедећи су: групе студената на Медицинском факултету од почетка школовања подијељене су према етничкој припадности, времену доласка на студије у Републику Српску, те на основу студијске године коју похађају. Тако су и наставници и сарадници Филолошког факултета подијељени како би могли држати наставу различитим групама. Стога, овако презентовани резултати могу бити релевантни када је у питању мотивација, јер се међу понуђеним одговорима налази и наставник. Анкета је спроведена током прве половине 2024. године путем једнообразног Гугл упитника који је студентима послан на адресе електронске поште. Питања су била постављена истовремено на српском и на енглеском језику, ради боље разумљивости и евентуалних недоуми-

ца. Анкетирано је укупно 39 студената, од чега 8 у првој групи, 12 у другој, а 19 у трећој, то јест 20 Индијаца и 19 Турака²¹.

Сама питања структурирана су на сљедећи начин. Прва три се односе на поријекло и искуства студената: „Одакле сте?“, „Да ли сте знали ишта о српском језику прије него што сте започели учење?“ и „Да ли ваш језик има нешто заједничко са српским језиком?“, са потпитањем да наведу шта је то, уколико постоји. Друга група питања тиче се односа студената према српском као страном језику: „Да ли вам учење српског језика користи?“, „У којим областима вам користи?“, „Како се осјећате када учите српски језик?“, „Како бисте оцијенили своје знање српског језика?“ и „Мислите ли да ће вам учење српског језика помоћи приликом савладавања других језика?“. На крају, у посљедњој групи питања разматра се конкретно учење страног језика: „Шта вам је најтеже у српском језику?“, „По вашем мишљењу, од чега највише зависи ваше знање српског језика?“, „По вашем мишљењу, од чега највише зависи мотивација за учење српског језика?“ и „Како најбоље савладавате српски језик?“.

Основни циљ овог истраживања јесте да се освијетли и дубље анализира како пракса у раду са студентима који долазе из различитих географских, културних, политичких и језичких средина, тако и њихов однос према језику који им је у већини случајева потпуно непознат. Надаље, намјера овог рада свакако је да се понуди могући оквир даљег планирања наставе и рада са странцима на овом конкретном предмету, али и да се допринесе укупном квалитету наставе српског као страног језика. На крају, један од циљева јесте и да се прикупљени подаци искористе како би се стекли дубљи увиди у функционисање, задатке и резултате овог пионирског подухвата на Универзитету у Бањој Луци.

Основне хипотезе овог рада јесу да: а) не постоји разлика у одговорима на основу земље поријекла студената и б) студенти странци уче српски језик јер им је значајан у даљем школовању и будућем послу.

4. Резултати

Упитник садржи 11 питања са потпитањима, од којих су три отвореног типа. Резултати овог истраживања представљаће се појединачно, према одговорима сваке групе, с тим да ће прво питање које се односи на поријекло студената бити изостављено. Неки од резултата биће поткријепљени графичким приказом. Иако се ради о истим условима похађања наставе српског као страног језика, студенте је сам Медицински факултет подијелио у групе, те се њихов рад од почетка одвија и прати у групама које су, као што је назначено, подијељене по етничком критеријуму, години студија и по времену доласка на факултет. Стога и наставници српског језика њихов рад и напредак прате у групама. Евиденција по групама служи нам и да упоредимо рад њихових наставника и из искуства извучемо најбоље поуке.

На питање „Да ли сте знали ишта о српском језику прије него што сте започели учење?“ свих осам студената Индијаца из прве групе одговорило је да није, док је у другој групи само један од њих одговорио потврдно. Овакве одговоре за сигурно можемо повезати са географском удаљеношћу наших подручја, али и са

²¹ Анкета није садржавала податак о полу, јер то питање сматрамо ирелевантним за ово истраживање. Под обликом множине подразумијевају се и студенти и студенткиње.

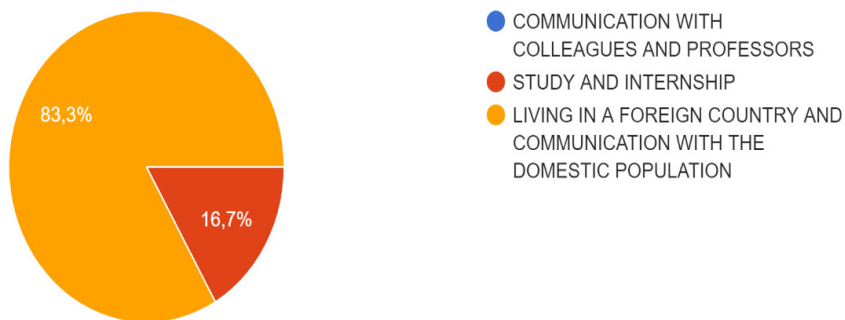
другачијом, непознатом културом. Са друге стране, студенти из Турске, нама географски ближи, са којима дијелимо добар дио историје и културе, а имамо и много лексичких повезница³, одговорили су на сљедећи начин – њих 5 знало је понешто о српском језику прије самог почетка учења, док је њих 14 одговорило да није знало ништа о нашем језику.

На питања да ли наши језици имају нешто заједничко и шта је то по њиховом мишљењу, студенти Индијци нису дали конкретне одговоре, док су Турци наводили махом лексику и исписивали поједине ријечи на турском (*јасџук, јорјан, кашика, ѓамук, геде, ѓаман, чесма, ѓезва*). Из разговора са студентима из Турске на предавањима и вјежбама установили смо да су многи од њих изненађени чињеницом да су неке српске ријечи позајмљенице из турског (арапског) језика.

На треће питање „Да ли вам учење српског језика користи?“ двије групе студената одговориле су 100% да, док је у другој групи Индијаца тај омјер мало другачији – да им српски језик користи сматра 87,5% студената. Што се тиче области у којима им учење српског језика служи, највише одговора било је *живљење у сџраној земљи и комуникација са локалним сџановнишиџвом*, што је изабрало 83,3% Индијаца у првој групи и 73,7% Турака у трећој групи. Што се тиче друге групе студената из Индије, они су махом биљежили *сџудирање и сџажирање* као област у којој им знање српског језика помаже. Одговор студената

4. U kojim oblastima vam koristi (zaokružite jedan ili više odgovora) / In which areas it benefits you (you can choose more than one answer)

12 одговора

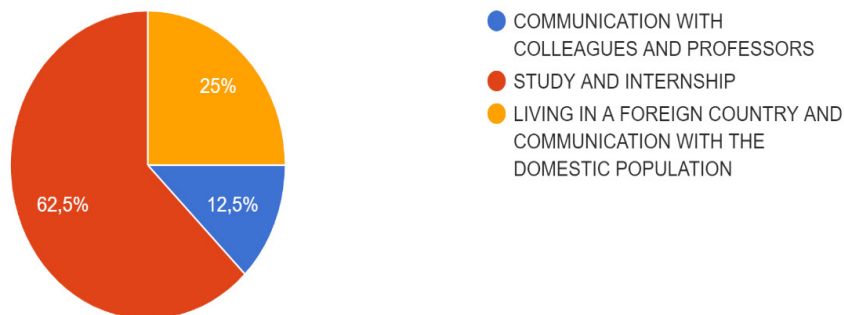


Графички приказ 1. *Сџудентџи Индијци, 1. ѓруџа*

3 „Турцизми у српскохрватском језику су не само веома бројни, него по неким мишљењима сачињавају најкрупнији, па и најмаркантнији дио страног наноса у нашем лексичком фонду” (Глибановић Вајзовић, 1986: 141).

4. U kojim oblastima vam koristi (zaokružite jedan ili više odgovora) / In which areas it benefits you (you can choose more than one answer)

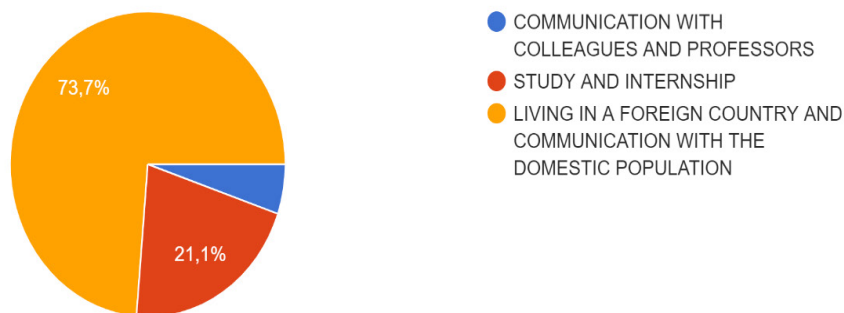
8 одговора



Графички приказ 2. *Студентии Индији, 2. група*

4. U kojim oblastima vam koristi (zaokružite jedan ili više odgovora) / In which areas it benefits you (you can choose more than one answer)

19 одговора



Графички приказ 3. *Студентии из Турске, 3. група*

На питање како се осјећају док уче језик и како би оцијенили своје знање српског језика, студенти су одговорили на следећи начин: 91,7% студената из прве групе осјећа се добро и мотивисано, а своје знање оцјењује као основно (50%), с тим да постоји и 8,3% студената који сматрају да не знају ништа о српском језику; 62,5% студената из друге групе осјећа се добро и мотивисано, 20% њих је навело да им није битно, док је 12,5% рекло да нису мотивисани. Што се тиче знања, 62,5% студената сматра да је њихово знање српског језика на основном нивоу, а 37,5% оцјењује да зна неке фразе и ријечи српског језика; у трећој групи 89,5% студената осјећа се добро и мотивисано док учи језик, а своје знање оцјењује као добро познавање неких ријечи и фраза у 68,4% случајева.

Будући да је седмо питање отвореног типа и одговори студената јако су интересантни. Наиме, студенти из свих група сматрају да ће им познавање српског језика помоћи у учењу других језика, а ово су неки од добијених одговора: *јомоћи ће ми јер је сличан друјим евројским језицима; јомоћи ће ми јер има много заједничких ријечи са друјим језицима у околним државама; јомоћу њеја научићу друје језике у рејији.*

Студенти из прве групе кажу да су им најтежи у српском језику изговор и чињеница да постоји разлика у говору и писању у односу на енглески језик, док у другој групи наводе изговор, падеже и то што им је језик потпуно нов и непознат. Студенти из треће групе написали су да им је најтеже *сьедеће: ћирилица, насћавци, родови и сћрукћура реченице.* По одговорима на ово питање можемо закључити да су студентима из Индије најтежи изговор, слушање и разазнавање ријечи, с обзиром на велике разлике у нашим језицима, док студентима из Турске највећи проблем представља граматика.

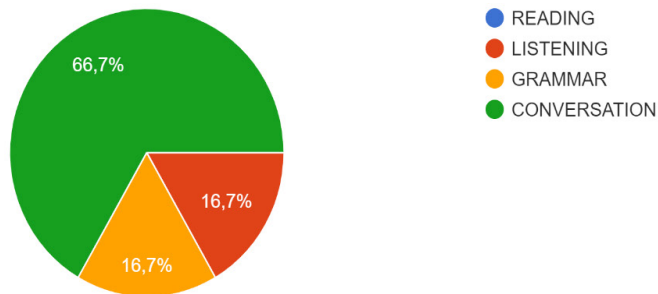
На питање „По вашем мишљењу, од чега највише зависи ваше знање српског језика?“ студенти из све три групе одговорили су да је то наставник, што представља врло значајан податак који нам може послужити у будућем планирању наставе. Иначе, показало се да студенти имају врло специфичан однос са својим наставницима, будући да се управо с њима упознају са српском културом и са мјестом у којем студирају. Ослањају се на наставнике и када су у питању преводи, контакти, упознавање града и друге потешкоће. То доказују и одговори на *сьедеће* питање, које се тиче мотивације за савладавање језика, јер студенти у све три групе опет сматрају да је за њихово учење језика најважнији наставник, док су одговори воља и учење на другом и трећем мјесту. Одговори су, са малом разликом у постоцима, приближно једнаки у све три групе. Размишљања наших студената у складу су и са претходним истраживањима која истичу значајну улогу наставника у мотивацији ученика и студената.⁴²

На посљедње питање у упитнику „По вашем мишљењу, како најбоље савладате српски језик?“ студенти су одговорили на *сьедећи* начин: у првој групи 66,7% студената одговорило је конверзација, 16,7% слушање, а 16,7% граматика; у другој групи 75% конверзација, а 25% читање; 89,5% студената из треће групе одговорило је конверзација, а 10,5% граматика. Изненађење су свакако студенти из друге групе који су навели читање као могући начин савладавања језика.

4 Александар Новаковић у раду „Мотивација за учење српског као страног језика (на примеру Арноа Гујона, Тиага Ферейре и Лиз Дуонг)“ (2022б: 80–83) доноси преглед истраживања ученичке мотивације у радовима различитих аутора. Мотивација се сматра кључним фактором у учењу језика, а посебно се истичу воља, прагматична корист од знања страног језика, награда или оцјена, путовања, пријатељства, комуникација и запошљавање. Што се тиче учења српског, наводе се економска и привредна сарадња, миграције, популарност културе, избор факултета, при чему се посебно истиче да „наставник и његове организационе одлуке имају важан утицај на степен мотивације ученика (2022б: 82). Ауторке Марина Јањић и Ана Мијајловић испитивале су како различити приступи настави (на примјер CLIL метод) доприносе мотивацији ученика, тј. како се различите активности у настави повезују са мотивацијом у савладавању језика (Јањић, Мијајловић, 2020).

11. Po vašem mišljenju, kako najbolje savladavate srpski jezik / In your opinion, what is the best way to master Serbian language?

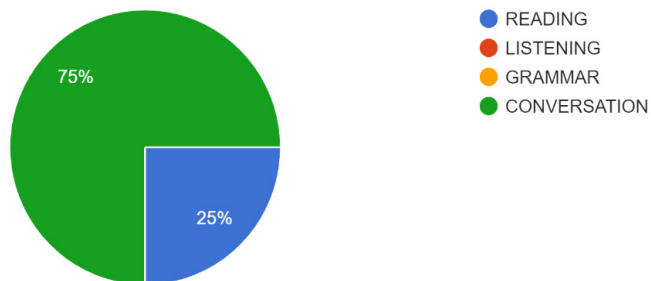
12 одговора



Графички приказ 4. *Студенти из Индије, 1. ируја*

11. Po vašem mišljenju, kako najbolje savladavate srpski jezik / In your opinion, what is the best way to master Serbian language?

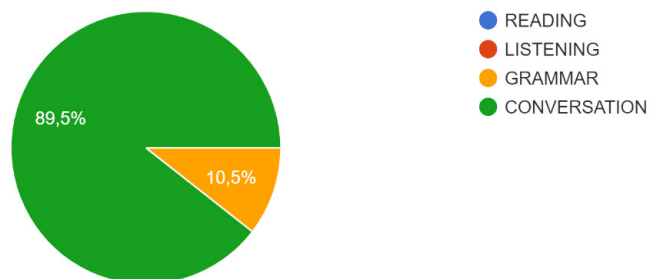
8 одговора



Графички приказ 5. *Студенти из Индије, 2. ируја*

11. Po vašem mišljenju, kako najbolje savladavate srpski jezik / In your opinion, what is the best way to master Serbian language?

19 одговора



Графички приказ 6. *Студенти из Турске, 3. ируја*

5. Закључак

Основна намјера овог рада била је да се испитају ставови студената странаца о учењу српског језика. Упитник је осмишљен тако да истовремено испита доживљај, знање и мотивацију студената, али и да, са друге стране, помогне наставницима и професорима у будућем извођењу наставе и вјежби. Резултати овог упитника показују да је једна од кључних фигура у мотивацији и знању студената који похађају српски као страни језик наставник, што представља значајан податак у планирању наставе. Такође, планирање будућих часова засигурно ће се ослањати на чињеницу да је студентима конверзација најзначајнији фактор у учењу српског као страног језика на Медицинском факултету Универзитета у Бањој Луци. То је не само у складу са комуникативном методом у настави страног језика (Новаковић 2022а: 40) већ и са планом и програмом рада на Медицинском факултету и пројектованим компетенцијама студената и будућих стажиста и доктора, с обзиром на то да је један од услова практичног рада са пацијентима познавање српског језика.

Што се тиче прве хипотезе овога рада, она је резултатима овог упитника оповргнута, будући да постоје знатне разлике између студената из Индије и Турске. Та се разлика првенствено огледа у степену почетног познавања српског језика и географске и културне блискости територија. Надаље, разлике постоје и у учењу језика. Док студентима из Индије највећу препреку представља изговор, конверзација и разумљивост, дотле је студентима из Турске најтежа граматица, то јест наставци и падежи. Ови резултати имају двоструку вриједност. Показују да се теоријске поставке у методици српског као страног језика морају дијелом ослањати на поријекло и почетно знање студената, а имају и практичну вриједност јер се на основу њих могу планирати даљи кораци у извођењу наставе српског као страног језика. Друга хипотеза овог рада – студенти странци уче српски језик јер им је значајан у даљем школовању и будућем послу, доказана је првенствено чињеницом да је знање српског језика услов за практичан рад будућих доктора, али и одговорима самих студената који наводе да српски језик уче првенствено ради разговора са локалним становништвом и како би боље обављали будући посао.

Овај рад представља пионирски подухват у анализи српског као страног језика на Универзитету у Бањој Луци, а његови резултати могу допринијети како сазнањима методике наставе српског као страног језика тако и планирању будуће наставе и вјежби. Будући да Универзитет у Бањој Луци има потписане уговоре о сарадњи са бројним универзитетима у Европи и свијету, те да се одвијају интензивне размјене студената различитих дисциплина, извјесно је да ће број заинтересованих полазника наставе српског језика за странце наредних година расти, што ће свакако захтијевати посебну организацију – интензивни љетњи курсеви, осмишљавање и акредитација нових предмета/курсева које ће студенти на размјени уносити у своје уговоре о учењу и који прате академски календар Универзитета у Бањој Луци, специјализовани курсеви за одређене категорије становништва, организација и реализација обука за наставнике српског језика у иностранству јер је евидентно да постоји потреба за њиховим усавршавањем, рад са лекторима страних језика који бораве/раде на катедрама за стране језике и сл.

Циљирана лиџерајџура

- Глибановић-Вајзовић, Х. (1986) „О турцизмима у српскохрватском језику са соци-
олингвистичког становишта”, *Књижевни језик*, 15/2, 141–147.
- Крајишник, В. (2017) „Нека питања из методике наставе српског као страног
језика”, *MELISSA – Museums, Ethics, Library and Information Science, Studies, Archives*, Vol. 16, No. 2, 61–85, <https://doi.org/10.18485/melissa.2017.16.2.ch5>.
- Новаковић, А. (2022а) *Увод у методологију наставе српског као страног језика*. Ниш:
Филозофски факултет, <https://doi.org/10.46630/ums.2022>.
- Новаковић, А. (2022б). „Мотивација за учење српског као страног језика (на при-
меру Арноа Гујона, Тиага Фереире и Лиз Дуонг)”. *Прилози настави српског
језика и књижевности*, 11, 79–96, DOI: 10.7251/PNSJK2211079N.
- Јањић, М., Мијајловић, А. (2020). „Сложена наставна контекстуализација као фак-
тор унутрашње мотивације у настави српског језика као завичајног”. У: Ве-
сна Крајишник (ур.). *Српски као страни језик у теорији и пракси IV*. Ниш:
Филолошки факултет, Центар за српски као страни језик.

Извори

Елаборат о потреби и оправданости оснивања центра за српски као страни језик
као подорганизационе јединице Филолошког факултета Универзитета у Ба-
њој Луци.

Упитник за студенте Медицинског факултета Универзитета у Бањој Луци.

Biljana M. Babić

Aleksandar D. Popović

Aleksandra R. Savić

SERBIAN AS A FOREIGN LANGUAGE
AT THE FACULTY OF MEDICINE, UNIVERSITY OF BANJA LUKA

Summary

The main purpose of this paper is to examine the attitudes of foreign students towards learning the Serbian language. We designed a questionnaire to investigate their experiences, knowledge, and motivation. Additionally, we aim to assist teachers and professors in enhancing their classes and exercises. The results of this questionnaire show that one of the key factors in the motivation and knowledge of students learning Serbian as a foreign language is the teacher, which is crucial information for planning future lessons. Furthermore, future classes will certainly rely on the fact that conversation is the most important factor for students learning Serbian as a foreign language at the Faculty of Medicine, University of Banja Luka. This aligns not only with the communicative method in foreign language teaching but also with the curriculum at the Faculty of Medicine and the expected competencies of future interns and doctors, considering that one of the expectations for practical work with patients is knowledge of the Serbian language.

Key words: Serbian as a foreign language, Faculty of Philology, University of Banja Luka, motivation, teacher, foreign language center, questionnaire

Прилог 1. Упитник за студенте Медицинског факултета Универзитета у Бањој Луци

Odakle ste? / Where are you from?

India

Turkey

1. Da li ste znali išta o srpskom jeziku prije nego što ste započeli učenje? / Did you know anything about the Serbian language before you started your lessons?

YES

NO

2. Da li vaš maternji jezik ima nešto zajedničko sa srpskim jezikom? (zaokruži i dopiši ako ima) / In your opinion, does your mother tongue have anything in common with the Serbian language?

YES

NO

2a. Ako da, šta? (dopiši) / If the answer is yes, write below the similarities between your language and the Serbian language.

3. Da li vam učenje srpskog jezika koristi? / Does learning Serbian benefit you?

YES

NO

4. U kojim oblastima vam koristi? (zaokružite jedan ili više odgovora) / In which areas does it benefit you? (you can choose more than one answer)

COMMUNICATION WITH COLLEAGUES AND PROFESSORS

STUDY AND INTERNSHIP

LIVING IN A FOREIGN COUNTRY AND COMMUNICATING WITH THE DOMESTIC POPULATION

5. Kako se osjećate kada učite srpski? / How do you feel while learning Serbian?

GOOD AND MOTIVATED

I DO NOT CARE

UNMOTIVATED

6. Kako biste ocijenili svoje znanje srpskog jezika? / How would you rate your current knowledge of the Serbian language?

I DO NOT KNOW ANYTHING

I KNOW SOME WORDS AND PHRASES

BASIC LEVEL

7. Mislite li da će vam učenje srpskog jezika pomoći prilikom savladavanja drugih jezika? / Do you think that learning Serbian will help you master other languages? (answer and explain)

8. Šta vam je najteže u srpskom jeziku? / What do you find the most difficult in the Serbian language?

9. Po vašem mišljenju, od čega najviše zavisi vaše znanje srpskog jezika? / In your opinion, what does your language knowledge depend on?

TEACHER

TEXTBOOK

MY OWN LEARNING AND MOTIVATION

10. Po vašem mišljenju, od čega najviše zavisi motivacija za učenje srpskog jezika? / In your opinion, what does your motivation for learning depend on?

ON MY WORK AND STUDYING TECHNIQUES

ON TEACHERS AND LECTURES

ON MY WILL

11. Po vašem mišljenju, kako najbolje savladavate srpski jezik? / In your opinion, what is the best way to master the Serbian language?

READING
LISTENING
GRAMMAR
CONVERSATION